

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁST' STRANÁCH.

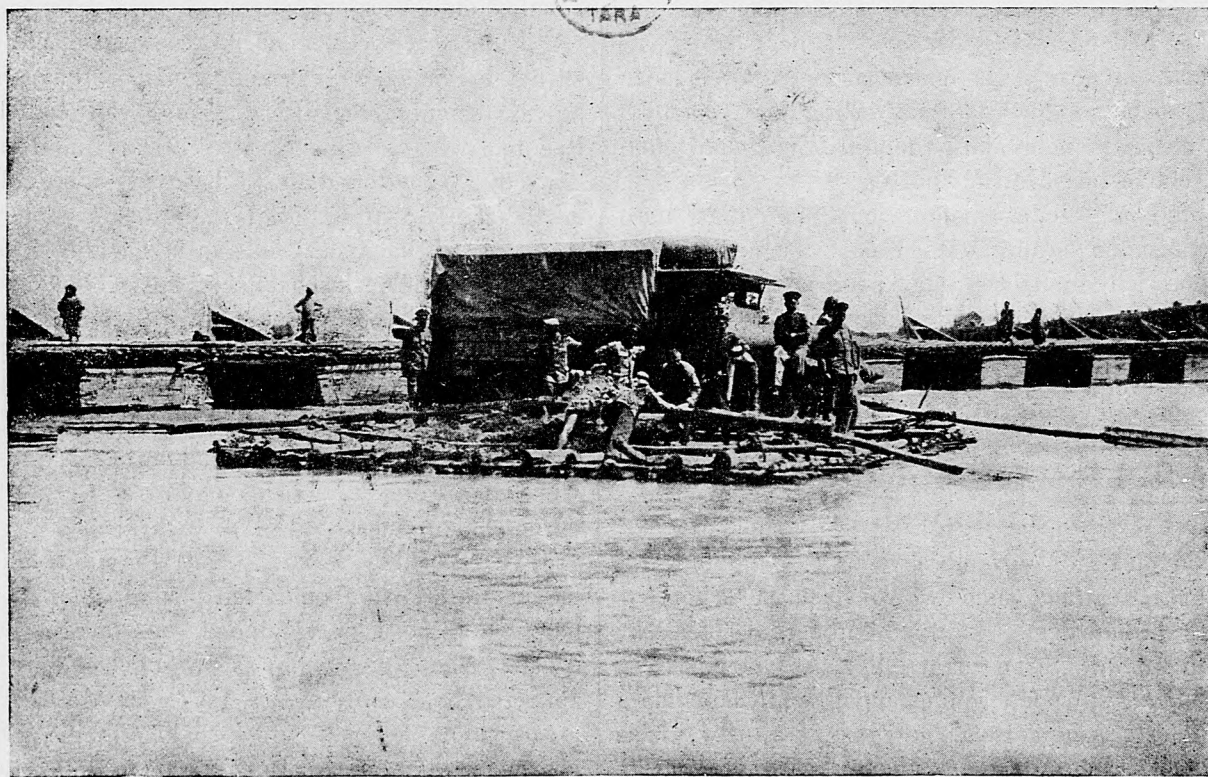
<p>Predplatná cena : Na celý rok — — — — 4.— koruny. Na pol roka — — — — 2.— : Na štvrt' roka — — — — 1.— : <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor : JÁN BARTOS, kraľinský vyslanec Za vydavateľ'stvo zodpovedný : JÁN MOLNÁR, pápežský prälát</p>	<p>Redakcia a vydavateľ'stvo : Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</i></p>
---	--	--

Vlastenecká povinnosť.

Naši vojaci v sňahu, v mrazivom dáždi bojujú na frontoch, doma ale starci a mladici orú hruď, aby sa nám a našim spojencom dostalo každodenného chleba a naši nepriatelia nevedeli nás vyhľadovať.

prelievanie, zbraňou nedosiahli ani tolko, kolko sme im my sami dobrovoľne chceli prepustiť, ba včul to musia znášať, že naši hrdinskí vojaci s každým dňom pokračujú ďalej a zavdávajú im rany zaslúženej pokuty.

Naši hrdinskí vojaci vždy a všade držali sa víťazoslávne. Včul, keď už bojujú pred samými bránami mesta

Východné bojište. — Prevezenie nášho nákladného automobila cez riekú Tigris.

Netrpeli sme ale a netrpíme darmo, naši synovia a bratia nie nadarmo prelievali a prelievajú im a nám predrahu ich krv a doma nie darmo museli sme sa trápiť v ťažkých prácach, bo našich nepriateľov nielen ďaleko sme zahnali od našich hraníc, lež prenasledujeme ich na ich vlastnom území.

Ako zcela ináč vyzerá to u našich nepriateľov talianskych! Tam bolo daromné všetko hrozné ich krvi-

Benátok, po ktorého celom údolí vejú víťazné ich zástavy, každý z nás, čo sme doma ostali, tiež oduševnene máme vyplniť svoju povinnosť. Kým oni za nás na bojišťať ich krv obetujú, my, čo sa doma nachodíme, ochotne máme siahnúť po našich, v čas pokoja usporených alebo pod vojnou rozmnožených halieroch, aby naše v cudzom svete, so dňa na deň na podiv víťazne napredujúce armády, pre našu nedbanlivosť alebo laho-

stajnosť, neboly prinútené postáť. Naša drahá vlasť nie prvý raz pýta od nás peniaze. Ani jedna válečná požička nebola prevedená bez neočakávane veľkého zdaru. Je to zrejším znakom toho, že po všetkých stranách jest peňazí nadostač. Tieto peniaze treba odozdať štátu, ktorý ich ani zadarmo nepýta. Takýmto spôsobom vymeníme si právo ku zabezpečeniu blízkeho a daj Bože, stáleho pokoja.

Keby ale aj vlastenecká oduševnenosť naša vyžadovala od nás obetivosť, táto obetivosť nie je daromná! Ako aj všetky iné obeť, ktoré počas vojny donášame, nie sú daromné, lež potrebné, aby sme doterajšie dosiahle úspechy naše upevnili a silný základ položili ku pokoji, ktorý zabezpečí celistvosť a ďalší vývin našej vlasti.

Ku tomuto cieľu znovu máme otvoriť naše vačky! Usporené haliere a koruny naše ochotne máme požičať štátu!

Nikto nemá byť natoľko úzkoprsý a krátkozraký, aby včul, keď už sami nepriatelia naši uznávajú našu presilu a oprávnenosť ďalšieho jestvovania, zdráhal sa požičku dať štátu, od ktorej on aj včul väčšie úroky platí, ako ktorýkoľvek iný peňažný ústav.

Keď dakto snáď poslal bojzlive siahol ku jeho peniazom, keď doteraz úzkostlivo stískal usporené haliere, včul, keď náš štát a drahá vlasť naša stoja najistejšie, keď dni pokoja tak blízko sú ku nám, čo môže postrádať, ochotne má odovzdať štátu, aby slávnym hrdinom našim pomohol ku vydobitiu konečného víťazstva a dychtíve očakávaného pokoja.

Ochotne a s oduševnením obetujeme teda naše haliere. Upísaním krajinskej siedmej válečnej požičky odovzdajme ich štátu, aby čím skôr zakončené bolo vražedelné krviprelievanie, prestaly všetky rozčulujúce útrapy. Kto ešte aj včul chúlостive zadržuje jeho haliere, není hoden svetla slnca stáleho pokoja.

Porada kresťanskej ľudovej strany snemovej.

V pondelok, 19. novembra večer o 7. hodine kresťanská ľudová strana snemová vo vlastnom kruhu vydržovala shromaždenie, ktorému predsedal pápežský pralát Ján Molnár. Strana uzavrela, že vo voleb. okrese Felvidek (bereg st.) podporuje ústavnej strany kandidáta baróna Alberta Kaasa. Béla Landauer, krajinský vyslanec žambokrétskeho okresu, oznámil, že v utorok, 20. novembra v zasadnutí krajinských vyslancov, v záležitosti nápadov proti Uhorsku v rakúskom parlamente sa opakujúcich, na ministrapredseda prednesie súrnu interpelláciu. Toto oznámenie pochvalne vzala v známosť porada.

Za vonkajších členov kresťanskej ľudovej strany boli prijatí: Franc Verő, statkár (Lapásgyarmat), Ján Novotný, dekan-farár (Barstaszár), Jozef Klaesánszky, dekan-farár (Kistapolcsány), Kazimír Pogány, novinár (Budapest), Ján Zsirkó, professor (Privigye) a Franc Horváth, farár (Felsés).

Z krajinského zákonodarstva.

Kresťanská ľudová strana snemová proti rakúskym útokom.

V zasadnutí krajinských vyslancov 20. novembra vydržovanom, v záležitosti nestydatých útokov v rakúskom parlamente proti celistvosti Uhorska sa opakujúcich, na ministrapredseda nasledovnú súrnu interpelláciu upravil krajinský vyslanec žambokrétskeho okresu

dr. Béla Landauer.

Ctená Snemovňa! Pri vypuknutí vojny rozmýšľajúci človek ľahko mohol predpokladať o obyvateľstve Uhorska, ktorého trpezlivosť považuje za požiadavok v záležitosti tak rečených výhod vojenských opravde bola vyčerpaná, že tohoto vyčerpania stopy ukazovať sa budú aj pri válečnom oduševnení. Zarovnak aj to bolo možno predpokladať, že slavianske národnosti, v prvom rade ale Česi, s ktorými, ako to nebolo tajnosťou, najvyššia moc zaobchodila vždy s neustalou blahosklonnosťou, zápalistou oduševnenosťou, využijú túto príležitosť, aby za toto k závideniu výhodné zaobchodenie slávnostne sa odplatili.

Čo sa ale stalo? Už prvé mesiace vojny predstavovali tomuto zcela protivné objavy.

Höfer, Stein, Ludendorff, keď snáď aj nie hneď húževnatou rýchlosťou, v kratučkých ich správach hrdostiplným uznaním registrovali uhorských čiat hrdinstvo. Behom sotva niekoľko týždňov heslami stali sa «uhorskí honvédi», «červení diabli». Kým prvej po celom svete zuali len uhorskú «papriku» a nešťasné «hungarky», do mody prišli: bakančoši, nitrianski bakančoši, prešporskí bakančoši, trenčianski bakančoši, košickí bakančoši, uhorskí delostrelci a uhorskí husári. Rakúske a nemecké obrázkové noviny habali naporad pre uštipné ich ilustrované porovnávanie, v ktorých vždy uhorský vojak ako víťaz bol predstavovaný.

S uhorskými hrdinami v jednom čase, pravda zcela v protivnom ohľade, stali sa chýrni aj Česi. Kým všetky národnosti monarchie — a tu s hrdosťou sponímam statných Slovákov, Sásav, Srbov, Rumunov atď. — rovnakou hrdinskosťou plnily ich povinnosť ku vlasti: zatiaľ najprv len pošusky, v tajnosti, neskôr ale potajomne, lež už všade povrávalo sa a konečne aj v úradných správach bolo uverejnené: že medzi Čechmi je mnoho zradcov! Že koľko? To, k najväčšiemu počudovaniu v samom rakúskom parlamente, z cedule prečítal rakúsky minister. České regimenty rozpustili a keď vysvitlo, že zrada českých regimentov bola vec už dávno dľa plánu pripravená: ich vodcov, v rakúskom parlamente zástoj hrajúcich mužov, českých vyslancov pred súd postavili pre vlastizradu a je medzi nimi i taký, čo odsúdený bol na smrť.

Takto sa splnila diagnóza rozmýšľajúceho človeka. Jestli jeho sklamanie neodobralo mu chuť, predložil si môže nasledovnú otázku: Čo teraz bude po vojne?

Uhorský národ, obyvateľstvo Uhorka, za hrdinské

plnenie povinností, za krviprelievania za kráľa a vlast, nie odplaty, lež uznania účastní budú od kráľa a vlasti. Pravda? Zradcov ale za rohy chytí moc, aby viac nemohli klať. Pravda? Tak tomu učia aj školské príklady.

Lenže už počúvať — čakali sme, už sme dávno čakali, že daktorý rakúsky diplomat s bradou, s hofrátskym gestusom povie: válečná skúsenosť dokazuje, že práve tá politika bola na mieste, ktorú ohľadom Uhorska nasledovala Videň. Tu bolo všetko v poriadku, len tak aj ďalej. Chyby sa staly len okolo českej politiky. Tu je potrebné ulavenie.

A prvé ulavenie aj prišlo. Kým nielen z Hóferových úradných zpráv, lež aj zo zpráv válečných zpravodajcov dočítať sme sa museli o «zrade Čechov», čo ostatne skoro v každom regimente s krvou podbehnutými očami potvrduje každý hrdinský vojak o svojom českom kamarátovi, dorazil ustrnujúci chýr: buriči, zradu organizujúci vodcovia dostali amnestiu!

Nepúšťam sa do kritiky tohoto najvyššieho omilostenia. Už aj preto nie, bo si viem predstaviť nielen humánne, lež z politického ohľadu aj múdre dôvody tohoto rozhodnutia, ktoré zaiste zcela iné následky očakávalo. Lež nedá sa zapierať, že ten hofrátsky recept dostal sa do apatieky: na celú tú zradu nasledovala ruka v rukaviciach.

A kým sme si i sami žiadali, aby sa vlny Kramarzovej záležitosti už raz utišili, prišiel Burival incidens, očividomé poklártenie celého rakúskeho parlamentu, pre nestydaté žiadanie mandátov pre českých, slovinských brigádov, len nedávno zpod šibenice vyslobodených. A títo istí mužovia len skoro za tým, ako daják hrdinovia mučedelnictvo utrpejú, za ich obranu vlasti sfa minimum toho, čo im pravne patrí, opovážili sa žiadať: 13 stolic z územia Uhorska!

Ctená Snemovňa! Títo mužovia, o ktorých po ich hlúpych požiadavkách mohli by sme myslieť, že sú celkom zbláznení, pracujú len zcela logične. Bo keď s ruskými generálmi určili deň, hodinu a miesto, kedy a kade ich verní prešpacirovať majú k nepriateľovi, či mohli mať nádej, že rebus bene gestis, po takej dobre prevedenej práci, po zrade, po masakrovaní statisícov, popoludní zas sadnúť si môžu do rakúskeho snemu ku vynášaniu rakúskych zákonov? Zaiste nemali k tomu nádeje a predsa sa to stalo. Či po tomto neni zcela logičné ich predpokladanie, že tá istá spravujúca moc, ktorá beztréstne vedela obetovať životy jej státisícov — keď to len od nej závisieť bude — ľahko im dá aj 13 stolic krajiny druhému patriacej.

Pán ministerpredseda za všestranného súhlasu nedávno vyhlásil, že na najvyššom mieste garancie dostal dotyčne toho, že s týmito smiešnymi chůtkami tak sa bude zaobchodiť ako zaslúžia. O pravdivosti tohoto vyhlásenia nedá sa pochybovať a my ho znovu s vďakou prijíame. Oproti tomu pýtam sa ale, z príležitosti tu spomenutých snemových pojednávani, ako sa držali tí parlamentárni, konštitucionálni činitelia, pred ktorými už dľa ich úradu nemohly byť tajnosťou vyšspomenuté garancie?

A toto je, nad čím nemôže prejsť k dennému poriadku ani uhorský parlament, ani vláda uhorská. Auktoritu uhorského parlamentu nespatrijem ja zníženú. To Stanek a jeho druhovia nevládu urobif. Stolice Uhorska tiež nevidím v nebezpečenstve preto, že klátiacim sa splašeným funkcionárom naraz zastala para. S inej strany spatrujem nebezpečie. Válečné záujmy vidím v nebezpečenstve, jestli tu čoskoro nebude nasledovať zodpovedná reparácia.

Válečné záujmy vidím ohrozované, bo ku našej značnej škode nepriateľov a neutrálne cudzozemsko mylíme tým, že monarchiu predstavujeme v takom falošnom vyobrazení vnútorného rozpoloženia politického, aké zapríčinila, nepriateľského smýšľania slavianskou, zvlášte českou propagandou na oboch rukách sputnaná rakúska vláda.

Ctená Snemovňa! To vidíme, že z tábora tých istých, čo v kruhu ich prívržencov propagovali preskosenie k nepriateľovi, v rakúskom parlamente včul, ako zcela rozumu pozbavení, z územia neohrozene bojujúceho a fažko trpiaceho Uhorska, odplatu krvi opovážujú sa žiadať, bez toho, že proti tomu čo len jedného utišujúceho slova boli by zdvihli nemecké stránky, predseda snemovne a ministerpredseda rakúsky. Či nemáme príčiny obávať sa uzatvárania, aké naši nepriatelia a neutráli zarovnak ztiahnuť musia z tohoto prevráteneho, na hlavu postaveného stavu, keby proti tomu rozhodne neobrátil sa uhorský parlament?

Nech si to pripisujú všetcia, čo v storočnej ich nevládnosti za handru považovali vždy nenávidený uhorský šovinismus. Nech si to preto pripíšu, že včul už aj tí stísajú päste, ktorých posial ako pomerne pokojných zvykli chválif. Nech si to pripíšu všetcia, čo buďto z nenávisťi proti Uhorsku, buďto z citov sjednotenia monarchie, z bojzlivosti alebo z chůlavosti svetovú vojnu prekvapili s najnovšou offensívou — s offensívou škúľavého parlamentu rakúskeho, prekvapili nás, ktorí braterstvo rakúske posial nedržali sme za prázdne slovo, nech si dajú pozor, aby nás nepoklártili v našom doterajšom priateľskom smýšľaní.

Na pána ministrapredseda mám česť upraviť nasledovnú interpelláciu:

1. Má-li pán ministerpredseda známosť o tom, že v zasadnutiach rakúskeho Reichsrátu rakúski poslanci, uhorský štát hlboko uražajúce, na rozkusovanie uhorského štátu cielíace a i v najvlúdnejších čiastkach do uhorskej vnútornej politiky sa miešajúce reči držali, bez toho, žeby proti tomu buďto predseda parlamentu na počestnosti reciprocitý zakladajúce sa veto, buďto rakúskej vlády predseda vysokému povolaniu zodpovedné zavrátene boli použili?

2. Náklonný je pán ministerpredseda tu spomenutým vysokého postavenia činiteľom vysvetlif, čo je to, čo uhorský národ po udaných sa veciach so všetkým právom od nich očakávať môže?

3. V páde nevýsledku náklonný-li je pán ministerpredseda na tom istom najvyššom mieste, kde poľazne

nevážnosti na rozkusovanie krajiny smerujúcich tendencií obdržal garancie, pozornosť na to obrátil, že tieto garancie zanedbaním rakúskeho ministrapredsedu, skrze najposlednejšie udalosti opravde nedosiahly potvrdenia?

Zasadnutia.

V utorok, 20. novembra snemovňa krajinských vyslancov vydržiavala zasadnutie, v ktorom ministerpredseda dr. Alexander Wekerle predostrel štátny rozpočet na rok 1917—18. a pri interpelláciach proti opakujúcim sa útokom českých prepriatecov vyhlásil, že na najvyššom mieste obdržal garancie o obrane a udržaní neporušenej celistvosti Uhorska.

21. novembra predseda snemovne Karol Szász po zahájení zasadnutia, jakožto v prvý výročitý deň odumretia nášho niekedy slávne panujúceho apoštolského kráľa Franca Jozefa, holdoval jeho nesmrteľnej pamiatke. Zatým referent Samuel Bakonyi predostrel zprávu finančného výboru o povýšení dane od cukru. Po vybavení iných predmetov denného poriadku nasledovali interpellácie.

22. novembra. Voľba 40 riadnych a 10 náhradných členov do delegácie. Z kresťanskej ľudovej strany do delegácie za riadnych členov vyvolení boli: pápežský pralát Ján Molnár a Alexander Simonyi-Semadam. — V zasadnutí popoludní prijatý bol zákonný návrh o povýšení dane od cukru a referent finančného výboru predostrel zprávu o dani od vína a o odanení válečného zisku Rakúsko-Uhorskej Banky.

Najbližšie zasadnutie snemovne krajinských vyslancov bude 30. novembra.

Krajinská snemovňa veľmožov v sobotu, 24. novembra vydržiavala zasadnutie, v ktorom vyvolení boli riadni a náhradní členovia do delegácie.

Udalosti svetovej vojny.

Talianske bojište. Noviny «Corriere della Sera» sdeľujú, že boj na čiare od Asiaga po more, ba po jazero Garda stáva sa čím diaľ tým prudším. Nepriateľ dostal veľké posily a tieto vrhá do boja na slabších bodoch talianskeho frontu. Štvrtá talianska armáda prestála tento novší útok, kdežto prvá talianska armáda bojuje na asiagskej rovine a tretia pri hatach Piavy. — Dľa novín «Bernar Bund» celý talianský front od Rivieri po Monako stojí pod francúzsko-anglickým veliteľstvom. Tam koncentrované anglicko-francúzske pomocné čaty odhadujú na desať divísií. Talianske ročníky, ktoré boli pod výcvikom, až po 18-ročných mladíkov v posledné dni poslali už do ohňa.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Wolff. kancellária oznámila 23. novembra: Veľký pokus Angličanov o prelomenie nemeckého frontu pri Cambrai s obrovskými ich ztratami sa zmaril. V prvý deň, 20. novembra, po najsilnejšej, ale za kratší čas trvajúcej delostreleckej príprave, neúprosňm obetovaním zástupov ľudí prekvapujúcim spôsobom chceli sa pre-

lomíť, čo sa im za celý rok napriek obrovským vo Flandrii prineseným obetiam nepodarilo. V tento deň museli sa uspokojiť s obvyklým počiatočným zdarom. Na druhý deň, 21. novembra hodili do boja šesť divísií pechoty a tri divízie jazdy, aby tento počiatočný zdar rozšírili. Anglický vodca opäť novších 100.000 mužov hnál na útok proti našim posiciam.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Berlin, 22. novembra. Wolff. kancellária oznamuje: V októbri podmorské lode ústredných mocností z priestoru nepriateľom upotrebovaných obchodných lodí **potopily dovedna 674 000 tún.** Od počiatku bezohľadného boja podmorskými loďami potopili sme **7,849.000 tún.** *Šéf admirality.*

Revolúcia v Rusku.

Ruská vláda ponukla prímerie.

Londýn, 22. novembra. (Reut. kancellária.) Ruský bezdrôtový telegramm oznamuje, že bolševická vláda *naložila hlavnému veliteľovi armády, aby vstúpil do potyku s nepriateľskými veliteľmi a ponúkol prímerie, aby sa mohli začať vyjednávania o pokoj.*

Záležitosť pokoja.

Novší návrh sv. otca Pápeža o pokoji.

Viedeňská «Reichspost» na čele čísla minule pri-niesla z Bernu obdržaný telegramm, ktorý hovorí:

Z kruhov, ktoré blízko stoja ku štátnemu sekretariátu Vatikánu, v rozhodnej forme rozniesol sa chýr, že svätý otec Pápež v záujme pokoja urobil novší krok. Nedostatok diplomatického spojenia s krajinami antantu zapríčinil, že sv. otec Pápež aj z tejto príležitosti obrátil sa najprv k ústredným mocnostiam, u ktorých jeho slová bezpochybne skôr budú vypočuté. Predbežne sú chýry len o urobených už diplomatických krokoch, obsah pápežových návrhov ale ešte neznaajú.

Talianský Sedan.

Mnohé cudzozemské časopisy veľkú porážku Talianov na južnom bojišti prirovnali ku porážke Francúzov pri Sedane r. 1871. Porážka Francúzov urobila vtedy koniec vojne nemecko-francúzskej; nakoľko prispeje porážka Talianov ku konečnému zastaveniu ukrutného krviprelievania, to je predbežne veľmi neisté. Taliani utrpeli ohromné ztraty, veľmi preriedené talianske vojsko stále sa ufahuje, zanechajúc na bojišti veľké množstvo zbrane, munície, potravných článkov a rôznej inej válečnej koriste. Uteká aj obyvateľstvo z ohrozených vidiek, nesúc do vnútra krajiny pravdivé chýry o položení na bojišti. Bo talianske obecnstvo falošne bolo informované o stave vecí. Talianska verejná tlač falošnými zpravami usilovala sa zatajiť stále vzrastajúce rozčulenie. Veď ešte dvoma dňami pred našou offensívou ubezpe-

čovali talianske časopisy svojich čitateľov, že talianske vojsko šikovným plánom prekvapí ústredné veľmoci, že Taliani obkolesia našich a konečne prekliesnia si cestu do Triestu. A o dva dni neskôr Taliani už utekali o zlomkrk. Talianske plány nezostali tajnosťou, bo ich talianski zajatci rozpovedali. Vysokí vojenski dôstojníci miesto povzbudzovania ku útokom, hľadeli ochrániť najprv sami seba a potom čo sa vôbec dalo ochrániť.

Taliani nedôverujú v svojej sile a žiadali rýchlu pomoc. Francúzi a Angličania poslali im už pomoc, len že ich čaty postavili nie na front, lež s veľkou obozretnosťou za front. Nemecký generál Below, keď vťahol do mesta Udine, ktoré bolo stánom talianskeho hlavného veliteľstva, povedal len toľkoto: «Udine, päť minút!» Ako keby vlak zastal na krátky čas na niektorej stanici. Víťazné vojská uhorské, rakúske a nemecké teda rýchle tiahnu ďalej za utekajúcim nepriateľom, nedajúc mu oddychu, nedovoliac mu času, aby sa aj len ako-tak posbieral. Že ktorá čiara určená je ku dlhšiemu pobytu, to je neznáme, a dotiaľ Taliani musia utekať.

Angličania a Francúzi prechovávali silné nádeje, že talianske vojsko vydobije si vavriny víťazstva. Teraz píšú nepriateľské časopisy, že na rovine postaví sa talianske vojsko do bojovných šikov, aby porazilo ústredné veľmoci, bo tu prídu na pomoc Talianom aj francúzske a anglické vojská. Lenže Francúzi a Angličania majú aj súrnejšie záležitosti; ich vojská obsadiť musia v prvom rade severo talianske mestá, kde sa revolučné pohyby vždy viac šíria.

Nielen to padá na váhu, že pokiaľ musí talianske vojsko utekať, lež aj to, že nakoľko vzrastie rozhorčenosť talianskeho obyvateľstva. Hlavne pre toto žiadali tak súrne a rýchle pomocné vojská. Že toto bude veľmi drahá pomoc, o tom nikto nepochybuje, kto pozná anglické kšefty. Za túto pomoc Taliansko bude Anglicku zaviazané nie natoľko vďakou, lež dlžobou a pod touto farchou bude za dlhé roky stonať, keď by malo požívať požehnanie pokoja. Záujmom Talianska bolo, aby na Stredozemnom mori nemalo žiadnych prekážok, aby malo slobodné spojenie so svojimi africkými osadami Monarchia mu nestála v ceste. Ale Taliansko bažilo za naším majetkom. Vrhlo sa do náručia Anglicka, ktoré samo chce na mori dominovať. Následkom zrady Taliansko môže utrať na Stredozemnom mori aj to, čo malo

390.000 zajatcov, 3233 kanónov činí naša korisť za posledné štyri mesiace.

Berlin, 18. novembra. Obrovskému územiu, ktoré sa od júla do prostriedku novembra tohto roku dostalo do rúk centrálnych mocností, primeraný je aj veľký počet zajatých a ukoristených kanónov. *Od 19. júla do prostriedku novembra do našich rúk dostalo sa okrúhlym počtom 390.000 hláv mužstva a za ten istý čas, dľa dosavádneho ustálenia, ukoristili sme 3233 kanónov.* V týchto číslach nie sú obsažení tí váleční zajatci, ktorých priviedli počas čiastočných bojov svedených na

rozličných bojišťa. Za tento čas ukoristený válečný materiál, strojové pušky, stroje na hádzanie mín atď. dosiaľ ani len približne nebolo možno odhadnúť. Krvavé ztraty Angličanov, Francúzov a Rusov aj za tento čas boli zodpovedne veľké. Hlavne kanadské a anglické čaty utrpely veľké ztraty počas 14 bezvýsledných bitiek svedených o zaujatie pobrežnej stanice podmorských lodí vo Flandrii. Tieto ztraty v čiastočných, takrečeno so dňa na deň opakujúcich sa, podobne bezvýsledných útokoch ešte viac sa zvyšujú.

Štátny rozpočet na r. 1917—18.

Vláda pracovnej strany z pohodlnosti alebo z bojzlivosti počas svetovej vojny krajinskému zákonodarstvu nepredostrela štátny rozpočet a pracovala len na základe jej väčšinou ochotne odhlasovaných indemnít. Tomuto nezákonnému stavu koniec urobil terajšej vlády ministerpredseda dr. Alexander *Wekerle*, keď v zasadnutí krajinských vyslancov 21. novembra vydržiavanom na rok 1917—18. predostrel a odôvodnil nasledovný rozpočet:

	Präliminované na r. 1917—18. korún	viac o
Riadne výdavky	3.016,951.452	1.138,311.950
Mimoriadne výdavky	—	—
Prierodné výdavky	188,246.685	39,184.783
Investície	136,480. 24	1 0 5.098
Výdavky spolu:	3.442,678.661	1.178,581.831
Riadne príjmy	2.920,965.537	973,109.924
Mimoriadne príjmy	541,938.274	2 31,636.004
Príjmy spolu	3.468,903.811	1.204,745.928
Výdavky spolu	3.442,678.661	1.178,581.831
Zvyšok:	26,225.150	26,164.097
Súvaha:		
Riadne výdavky	3 016,951.452	1.138,311.950
Riadne príjmy	2.926,965.537	973,109.924
Zvyšok:	89,985.815	165,202,026

Válečné výdavky v troch rokoch vojny.

Krajiny uhorskej sv. koruny na válečné výdavky armády a vojenského námorníctva daly:

	v rokoch			spolu
	1914—15	1915—16	1916—17	
	v millionoch korún			
Na mobilisáciu suchozemnej armády prepustený obnos	3.258.2	5.367.2	6.447.6	15.973.—
Na odškodnenie za použitie koní a povozov vydaný obnos	256.1	61.4	29.9	347.4
Spolu:	3.514.3	5.428.6	6.467.5	15.420.4
Na mobilisáciu vojenského námorníctva prepustený obnos	40.—	59.2	87.4	186.6
Všetko spolu:	3.554.3	5.387.8	6.554.9	15.607.—

Maximálna cena ošípaných.

Vláda vydala nariadenie, dľa ktorého ošípané, ktoré nevážia vyše 40 kilogrammov, pre verejnú potrebu zakľaf neslobodno. Minister poľného hospodárstva v tomto ohlade môže povoliť výnimku.

Ošípané slobodno predať len dľa živej váhy, ale ošípanú za 12 hodín pred predajom neslobodno ani nakŕmiť, ani napojiť. Za ošípanú, určenú ku vytučeniu,

ráta sa len taká, ktorá neváži vyše 90 kilogrammov. Minister poľného hospodárstva však môže dovoliť cieľom ďalšieho krmenia kúpiť aj vyše 90 kilogrammov ťažké ošípané.

Za kilogramm živej váhy cieľom chovania kúpenej ošípanej, ktorá váži vyše 50, ale najviac 90 kilogrammov, slobodno pýtať a dať najviac 7 korún; za kilogramm živej váhy cieľom zaklatia kúpenej ošípanej, ktorá váži vyše 40, ale najviac 125 kilogrammov, slobodno pýtať a dať najviac 6 kor. 50 hal.; za kilogramm živej váhy cieľom zaklatia predanej ošípanej, ktorá váži najmenej 125, ale najviac 150 kilogrammov, slobodno pýtať a dať najviac 6 kor. 60 hal. a za kilogramm živej váhy cieľom zaklatia predanej ošípanej, ktorá váži vyše 150 kilogrammov, slobodno pýtať a dať 6 kor. 80 halierov.

Za surovú sviňskú masť, za surovú slaninu a za bravčovinu dorábateľ od priekupca smie pýtať najviac 850 korún za 100 kilogrammov čistej váhy. Za 100 kilogrammov topenej sviňskej masti vyše 920 kor. viac ani prijať, ani dať neslobodno. Najvyššiu cenu solenej, údenej, paprikovanej, varenej a inakšej slaniny na jedenie, taktiež maximálnu cenu pripravenej bravčoviny a z bravčoviny dorobeného tovaru v obchode medzi dorábateľom a priekupcom v stoliciach ustáli podžupan, v Budapešti a vo Fiume mestská rada a v mestách mešťanostovia. Takto ustálené ceny primeraným spôsobom treba publikovať.

Kto sa prevíni proti nariadeniu, ktore 20. novembra vstúpilo do života, môžu ho odsúdiť až na 6 mesiacov zavretia a až na 2000 korún peňažnej pokuty. Nebude trestaný, kto vyššiu cenu sľúbi alebo zaplatí, jestli to oznámi vrchnosti. Ustanovenia tohto nariadenia nevstahujú sa na ošípané a na výrobky z ošípaných, ktoré boli privezené z cudzieho colného územia.

CHÝRNIK.

Prvý výročitý deň smrti kráľa Franca Jozefa I.

Z príležitosti prvého výročitého dňa smrti kráľa Franca Jozefa I. v stredu, 21. nov. predpoludním v korunačnom chráme budínskeho hradu boli smútočné služby Božie, na ktorých boli prítomní členovia vlády a zastupitelia občianskych a vojenských vrchností. Služby Božie za skvelej assistencie odbavoval jeho Eminencia kardinál knieža-primas dr. Ján Csernoch. — V stredu predpoludním o 10. hodine z príležitosti výročitého dňa smrti zvečnelého kráľa Franca Jozefa I. aj v budínskom dvornom chráme boli smútočné služby Božie, ktoré za veľkej assistencie slúžil prälát-farár kráľovského dvora a hradu Ján Mészáros. Na týchto službách Božích boli: arciknieža Ladislav a arcikňažna Magdaliena so svojim sprievodom, uhorský nádvorník gróf Mikuláš Szécsen, dôstojnícky sbor uhorskej gardy, úradníci uhorského nádvorníckeho úradu a uhorského hlav. nádvorníckeho súdu. — Z príležitosti výročitého dňa smrti kráľa Franca Jozefa v stredu, 21. nov. v celej krajine vydržovali smútočné služby Božie. — Vo Viedni krypta v chráme

kapucínov pre obecenstvo otvorená bola predpoludním od 10. hodiny do poludnia. Kapucíni slúžili tichú svätú omšu za dušné spasenie Franca Jozefa. O 9. hodine prišiel do krypty bavorský knieža Leopold so svojou manželkou Gizellou a s arcikňažnou Mariou Tereziou, ktorí sa ticho modlili pri rakve kráľa Franca Jozefa, na ktorú položili utešený venec. Na hodvábnej stužke venca kráľa Karola a kráľovnej Zity boli zlatými písmenami vyložené mená ich veličenstiev. Predpoludním ich veličenstvá z Laxenburgu prišli do Viedne a boli prítomní na rekvíeme, ktoré sa odbavovalo za dušné spasenie kráľa Franca Jozefa I.

Posvätenie kostola a birmovka v Harichovciach (Pálmafalu) vo Spiši. Spišský pomocný biskup dr. Martin Kleberich 28. októbra posvätil vnútorne a zovnútorne obnovený harichovský kostol a spolu udeľoval vtedy tam sviatosť birmovania. Obnovenie vydarilo sa veľkolepe. Vnútorne a zovnútorne je všetko nové. Nový oltár je v svojej jednoduchosti imponantný. Maľovanie kostola veľmi zdarne a krásne previedol Jozef Hanula, maliarsky umelec v Chrašti. Harichovskí veriaci majú teraz akoby celkom nový kostol. Veľké útraty obnovenia znášali osvietení pán biskup dr. Alexander Párvy, harhovský gróf Vidor Csáky, patrón kostola a veriaci.

Mexikánska vláda proti cudzím kňazom. Mexikánska vláda zakazuje, aby cudzoštátni poddaní vyvíjali kňazské účinkovanie. Preto oslovila mexikánska vláda cudzích kňazov, aby alebo premenili svoje zamestnanie alebo opustili krajinu.

Počet katolíkov sveta. Z najnovších štatistických dát vysvitá, že z obyvateľstva sveta, ktoré obnáša asi 1691 millionov, katolíkov je dačo vyše 17 procentov a protestantov blízko 12 procentov. Teda počet katolíkov sveta je 290 millionov a protestantov 215 millionov. Šismatických grécko-východných (pravoslávnych) je 125 millionov. Asi 37% ov celého ľudstva sveta je teda kresťanské, ostatných 63%-ov rozdeľuje sa medzi buddhistami (28%-ov), brahmanmi (vyše 13%-ov), nasledovníkmi izlamu (skoro 14%-ov), izraelitmi (nie celkom 1%-o) a pohanmi (6¹/₂%-a). V Europe sa už celkom ináč delia číslie. Europa má síce 463 mill. obyvateľov, Z toho rímsko- a gr.-katolíkov je 206 mill., šismatických gr.-východných (pravoslávnych) 118 millonov a počet protestantov je 113 a polmilionu. Za Rímom je najkatolíckejšie mesto Paríž, kde je 95 a pol procenta katolíckeho obyvateľstva.

Na jasennom stol. valnom zasadnutí šárišskej stolice Anton Beszkid, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany starolubovenského okresu, držal väčšiu reč, v ktorej ostro sfahal doterajší šárišský stoličný a politický život. Zaoberal sa i so všeobecným volebným právom, v ktorom nevidí nebezpečenstvo z národnostného ohľadu; vo vlasteneckom cíte šárišského ľudu nemožno pochybovať.

Voľba učiteľa. K farkašovskej rímsko-katolíckej škole (Spiš) za učiteľa vyvolili Bélu Soltésza.

Chvalitebný skutok sp -richvaldských gazdov.

Doma ostali mužovia bývalého Hercového majetku tých 138 korún, ktoré dostali za kosenie od tých žien, ktoré nemajú mužov doma, obetovali na opravu zo 17. st. letia pochádzajúcej, umelecko-pamätnej monštrancie svojho 500-ročného kostola.

Vyznačení košickí honvédi. Pre hrdinské chovanie sa pred nepriateľom najnovšie vyznačení boli: Striebornú medailu hrdinskosti prvej triedy dostali zástavníci Franc Remisovszky, Desider Fülöp, strážmajster Georg Fejes, fírer Štefan Kovács, Vilhelm Fodor, Ján Lehoczky, Jozef Kurunczi, kaprál Jozef Szueskó, frajtri Fr. Horváth, Mikuláš Olejnyák. Štefan Eperjessy, honvédi Michal Balogács, Štefan Nagy, Ján Bakos. Striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy dostali: zástavník Imrich Telkes, j. r. dobr. strážmajster Zoltán Vilim, strážmajster Ludvik Pándy, fírer Ondrej Kurucz, kapráli Alexander Kovács, Ambróz Bagó, Imrich Balogh, Jozef Kiss, J. Svabesin, Julius Lázár, Ondrej Mízák, Pavel Hricz, Martin Müller, frajtri Matej Ritupper, Ján Gutt, Ondrej Takács, Ondrej Labancz, Rehor Termál, honvédi Georg Ragalyi, Peter Imre, Ondrej Román, Št. Kurilla, Georg Koscs, Štefan Göcze, Ondrej Bojkasz, Julius Juhász, Michal Simjon, Ján Kovács, Fr. Becza, Tomáš Kalafut, Mich. Albrecht, Ján Hudák, Ján Fekete, Michal Boczán, Štefan Csépi, Ján Matyo, Michal Kristóf, Ján Bobuszky, G. Czvorey, Michal Kocz, Michal Demko, Peter Panesi, Jakub Gurka, Michal Jabroczy, Jozef Horváth, Ján Hajduk, Fr. Ficsor, Ján Szopkó, Ludvik Pilák, Jozef Palsa, Artur Vurm, Ján Maszkaly, Samuel Kujnis, Michal Hricz, Valentin Balogh, landšturmista Inda Rennulitz, fírer Georg Kuszilla, kaprál Ján Szpoka, Peter Tulenkó, Ign. Slochta. Striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy dostali po druhý raz štábný strážmajster Georg Kovács, j. r. dobr. strážmajstri Štefan Kuzma, Fr. Szamosy, strážmajster Ján Fejes, fírer Peter Antal, frajter Zoltán Farkas, honvéd Jozef Velesik. Vsetci z 9. honv. peš. pluku.

Z Vysokých Tatier. Dňa 30. sept. žiaci ružomberského hl. gymnasia piaristov urobili výlet ku Piatim Spišským plesám v Studenovodskej doline (Kohlbachthal) a žiaci levočského kat. hlavného gymnasia navštívili Batizovské pleso. — Na takzvanom «Baba» vrchu na teplíckom chotári horel les za šesť týždňov, asi 300 jutár padlo ohňu v obef. K haseniu upotrebili vojsko. — Účastinárska spoločnosť popradsko-kézmarskej vicinálnej železnice pozdvihla svoj doterajší 970.000 kor. účastinný kapitál vypustením 2885 nových akcií po 200 korunách, najväčšiu čiastku — 2250 kusov — prevzala kézmarská sporiteľňa. Ten nový obnos 577.000 korún potrebný je k vyrovnaniu investícií. V tomto roku na tej čiare vyvinul sa obchod veľmi pekne a potešiteľne. Od počiatku tohto roka do 30. sept. počet odvezených osôb činí 85.765 a nákladu 121.685 tún, príjem 145.820 korún, o 61.630 kor. viac, ako v tom istom čase min. roku.

Smrť ruských válečných zajatcov pod vlakom.

Z Grácu oznámili, že tam jedon osobný vlak na smrť zadlávil sedem ruských válečných zajatcov.

Smrť. Z Prešporka oznamujú: 28. okt. popoludní s vojenskou pompou pochovali pensionovaného poľného hlavného duchovného Jozefa Grószu, ktorý 40 rokov bol vojenským kňazom, z ktorého času 15 rokov strávil v Prešporku, kde sa tešil všeobecnej úcte a láske. Len nedávno šiel na odpočinok. — Alexander Lorx, hlavný stoličný lekár Spiša, 30. okt. náhle zomrel v levočskom evanjelickom kostole počas služieb Božích v 78. roku života svojho.

Vyzvanie k predplateniu.

S rokom 1918. «Krestan» nastupuje XXV. ročník svojho jestvovania a nepretrzených bojov za práva katolíckej Cirkvi a ľudu kresťanského. I v terajších preťažkých časoch válečných, skalopevne držiac sa zásad kresťanskej ľudovej strany, neohrozene bojuje za Cirkev, Kráľa a Vlasť. Pri tom vždy uprimne cíti s utrápeným ľudom. Čitateľov svojich v každom čísle poučuje o všetkom, čo sa na bojištach vo svete robí a čo nielen v politickom, lež aj v hospodárskom ohľade potrebné je vedieť pospolitému ľudu. «Krestan» bol, je a ostane vždy opravdovým, uprimným priateľom kresťanského ľudu slovenského. Ako taký, nemá by chýbať v žiadnom kresťanskom dome. Každá kresťanská rodina má si za svoju povinnú úlohu pokladať, objednať, predplatiť, čítať a medzi známymi rozširovať «Krestana».

Keď všetkých priateľov našich o rozširovanie «Krestana» prosíme, tých ct. čitateľov, ktorí nám dlhujú, s týmto dôrazne vyzývame, aby nám svoj dlh bezodkladne vyplatili. — V týchto tvrdých časoch, kde tlačivo a robotné sily nesmierne zdražely, nikto nemôže od nás žiadať, aby sme mu náš časopis darmo posielali.

Vydavateľstvo.

**Svrabľavosť,
Potenie,
Slnečný úpaľ,
Šupanie kože,
Svrab a hostec,
Neduhy kože, rany,
Opuchliny a staré rany**

istotne lieči zákonom chránený prostriedok. Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý teglik 3 koruny, veľký teglik 5 korún, rodinný teglik 9 korún k tomu patriaceho borovčkového mydla cena 5 K. Adresa objednávok

Alexander Gerő, lekárnik Nagyköros 40.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskéj dĺžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrobovaním vlastného vynálezu masť. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prehnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pôdy vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vypravujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Vátečné naručné hodinky

presne regulované a vyprobované

Niklové alebo ocelové K 25, 30. S rádium svietiacim číselníkom K 30, 35, 40. Strieborné naručné hodinky K 50, 60 14 kar. zlaté naručné hodinky K 130, 160. 3 rokov záruka na písme. Zasielanie s poštovou dobierkou. Zámena povolená alebo návrat peňazí.

Prvá dielňa na hodiny
Hanns Konrad

cis. a král. dvorný zásielca Brúx číslo 1546 (Čechy). Hlavný cenník zdarma a franko.

Dobré nástroje k holeniu a strihaníu vlasov.

1a. Britvy zo striebornej ocele K 4, 5, 6. Zabezpečujúce nástroje ky holeniu niklované K 4, 5. «Perlekt» znám k so 6 ožmi K 16, 22. Dvojitého rezu náhradné nože tucet po kor. 5. 6. 1a. nástroj k strihaníu vlasov K 12, 15. Zámna povolená alebo návrat peňazí. Zasielanie s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní peňazí.

Zasiela cis. a král. dvorný zásielca
Hanns Konrad
vývozný a tovar zasielajúci dom Brúx číslo 1547 (Čechy) Hlavný cenník zdarma a franko.

Retaze pre rožnú lichvu

Stredného vyhotovenia 9 kor. Ohlávkové retiazky pol pevného vyhotovenia 4.50 kor. Trovy zaslania a zaobalenia obťažujú objednávateľa. Objednať možno s vopred doposlaním obnosu alebo s poštovou dobierkou.

Móric Lendvai,
vývozný dom.
Budapešť, VII.,
Kertész-utca 43.

Oznamy prijíma administracia

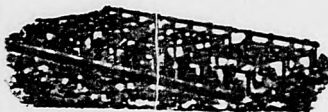
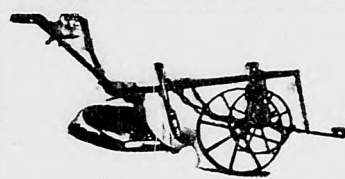
„Krestan“

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28.

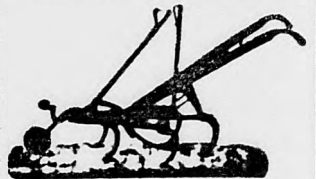

Najlacnejší a najlepší prameň Jozef Marosi a Syn Esztergom 15.

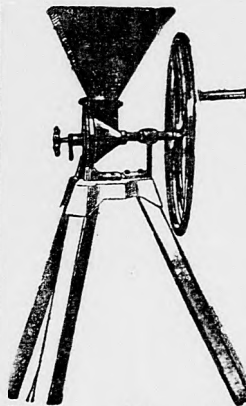

strojov a železného tovaru veľký obchodný dom. Zo skladu zasiela zvláštnej jakosti ocelový pluh za 168.—, dvojité pluh za

300. K, Juno americkú koňskú motyku za 185.— K (prevádza 5 ľudí robotu) Železnú bránu za 90.— K; zvláštnu bránu s uhlami želom okuvanými za 160 K. Veľký obrázkový cenník na žiadosť pošielame zdarma.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať. Vylučná adresa objednania:

PAVEL SOHR

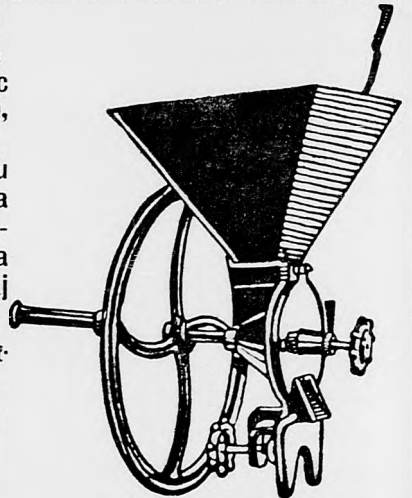
Somožyszil 35.

fabričný sklad ocelového tovaru

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu o ilie somleť môže na kašu a v akejkoľvek fajnosti. Obrovskéj schopnosti roboty.

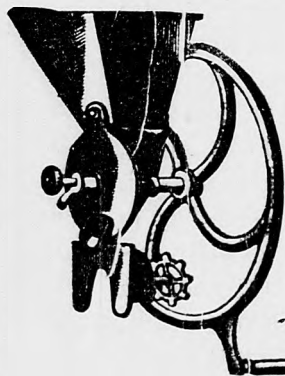
Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 150.

Tenistý stroj k prípraveniu na stôl a bopostavec bez nôh K 120, menší k domácejmu upotrebeniu K 80. Objednanie prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj

Železničnú stanicu objednávateľa treba udať.

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný. Šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, ponač stroj najdokonalejšie možno regulovať. Ľahkej práceschopnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 90 korún, s prípravou na nohy 150 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela

Imrich Tóth, Jászalsószentgyörgy.

Pri objednaní prosím zreteľne udať adresu a železničnú stanicu.